

ZSAKÓ ERZSÉBET

BERDE-SERLEGGEL ELMONDOTT BESZÉD

Főtisztelendő Egyházi Főtanács!

Megilletődve álltok itt, kezemben a hagyományos Berde-serleggel, hogy a szokástól eltérően - mint nő - elsőként mondjak pohárköszöntőt főtanácsgyűlés után. Be kell vallanom, hogy zavarban vagyok, hiszen ez nem éppen női műfaj, de ez az alkalom egy több mint egy százada tartó folyamat betetőzése. 1885-ben a Dávid Ferenc Egylet megalakulásakor tűzték ki a célt: a nőket is be kell vonni az egyház-társadalmi életbe! Bizony, ez akkor sok vitára adott okot, hisz a múlt század feminista mozgalmainak nőideálja nem mindenki számára volt vonzó. Ha végigolvassuk az Unitárius Közlöny hasábjain folyó vitákat, sok érdekes nézettel ismerkedhetünk meg. Az „írógép vagy fakanál” típusú kérdésfelvetéstől a kozmás ételektől való félelemig mindenféle vélemény elhangzott, míg századunk elején kialakult az az unitárius nőideál, amelyet nagyjából ma is magunkénak vallhatunk: ez nem csak a jogokban, de a kötelességekben is egyenlőséget óhajt, nőiességét megtartva kíván részt venni a társadalom életében. Fő tevékenységi tere a család, otthonteremtő erejével a férfi megértő, hű társa, gyermekei nevelésével a jövő biztosítója. Ugyanakkor részt vállal a teremtő, alkotó munkában és a közéletben is.

Ennek a kornak jelszava: úgy készítsük fel lányainkat az életre, hogy akár a családban, akár az élet más területén meg tudják állni a helyüket.

Az utóbbi 50 év társadalmi változásai munkavállalásra kötelezték a nőket is, a megélhetésért nekik is meg kellett küzdeniük. Ez minden nehézség ellenére bizonyos függetlenséget is hozott számunkra, és elősegítette bekapcsolódásunkat az egyházi életbe is. De az 50 éves kommunista korszak más változásokat is hozott, elsősorban az általános elszegényedést, amikor az egyenlőség nem a szegényebb tömegek felemelkedésével teremtődött meg, hanem a középosztály és a felsőbb rétegek lesüllyedésével. Így ma nincs meg az a vagyonos réteg, amely adományaival segíthetné a rászorulókat. Az 1989-es változás után beálló „vadkapitalizmusban” ugyan újra megjelent egy vagyonos réteg, de ez egyelőre főleg a harácsoló, gátlástalan szerencselovagokból áll.

Népesedési adatainkból láthattuk, hogy közösségünk fogy, lemorzsolódik, részben a kivándorlás, másrészt a születési arány csökkenése miatt. Sajnos, sokszor eluralkodik rajtunk a pesszimizmus, sokan kilátástalannak látják a jövőt. Itt üt vissza az 50 évi valláserkölcstől való elszakadás, az ebben a korban felnőtt nemzedék nagy részénél hiányzik az a szilárd erkölcsi alap, amelyen állva, Istenben hívva, az ő munkatársaiként építő munkát végezhetünk, közösséget teremthetünk, melyben a közösség tagjai egymásra számíthatnak, nem magányosok és elidegenedettek, hanem Isten gyermekeiként testvérekként élhetnek. Éppen ezért szolgált nagy örömmre, amikor nemrég a Nőszövetség jövőjéről beszélve - idősebb tagjaink lemondással, szomorúan, szinte temetői

hangulatban beszéltek -, volt olyan fiatal lelkészfeleség, aki bátran, csillogó szemmel mondta: „Ne féljete! Itt vagyunk mi, fiatalok! Ki mondja, hogy itt az élet kilátástalan!”. És törhetetlen optimizmus sugárzott a háromgyermekes anyából. Igen, ez kell legyen a válaszuk a borúlátó sopánkodásra!

A Berde-serleg egyben szimbólum is, szimbóluma egy olyan életstílusnak, ahol törhetetlen akarattal, önmegtadással, takarékossgal szegénysorból is fel lehet törni, és a köz javára is tenni lehet. Idézzük meg Berde Mózsaszellemét, aki végrendeletében így fogalmaz: „Kora fiatalságomtól szívem egy érzést, agyam egy gondolatot táplált: felsegíteni szegény vallásközönségemet, könnyíteni az utat tanuló fiatalságának a tudományok megszerzésére és segíyezni elaggott szolgálókat és tanárait. E célra törtem feszített munkássággal, s miután - ha kis mértékben is - sikerült valamennyire, örömmel és Istennek hálát adva halok meg a segélyért, mellyel munkámat elősegítette és megáldotta.” 1881-ben papírra vetett gondolatai ma is időszerűek és utat mutatnak. Mint mondtam, a mai középnemzedékre alig építhetünk, hiszen életükből kiesett a közösségi élet élménye, sokszor még a vallásos élet élménye is. Reménységünket a fiatalokba kell vetnünk, az ő útjukat kell egyengetnünk, hogy kialakulhasson az az új értelmiségi réteg, mely megteremtheti a jobb, emberibb életet, építheti Isten országát.

Ezért szeretné kezdeményezni nőszövetségünk a tehetséges gyermekek és fiatalok számbavételét és szervezett megsegítését. Ha az egyetemes egyház fel tudná vállalni egy ifjúsági otthon, azaz bentlakás létesítését, ez óriási segítség volna. Minden egyházközség, nőszövetség támogathatná azokat a tehetséges gyermekeket, akiknek szülei nem tudják biztosítani a továbbtanulást, emellett támogassák iskoláink bentlakásait terményekkel. Ahol a helyi erő erre nem elegendő, forduljanak országos szervezetünkhöz, megpróbálunk erre központi alapot teremteni: munkával és a külföldi kapcsolatok által, hogy ösztöndíjakat biztosíthassunk az arra érdemes, törekvő fiataloknak. Ezzel ifjainkat is jobban az egyházhoz tudnánk kötni. Ez véleményem szerint most élet-halál kérdése számunkra. Berde Mózsaszellemét, anyagi hagyatékát a történelem viharai elsodorták, de szelleme, példája nem pusztulhat el, annak tovább kell élnie bennünk, cselekedjünk tehát ennek megfelelően.

Amikor most a serleget üdvözlésre emelem, Isten áldását kérem munkánkra, összefogásunkra!

PYPEI BURUS JÁNOS

FALUM ÉS ÉN*

(Vallomás az elhagyott bűvő otthoni tájról, az élőről és holtakról)

Harminc éve kenyerem a beszéd. A kötetlen, szabad beszéd. Harminc év, nagy ég, egész történelem! Ez idő alatt terjesztettem a könyvet, a szellemi kenyeret, a szép emberi szót, mely úgy kell mint a falatnyi kenyér.

Beszéltem művelődési otthonokban és művelődési házakban, városokban és eldugott kicsiny falvakban egyaránt. Beszéltem piros abrosszal terített asztal mellől, de beszéltem háziszóttessel fedett mellől is. Felemelt fővel, nyitott lélekkel. Az író-olvasó találkozó sokaságában mindenhol érdeklődő emberekkel találkoztam, több tízzel, több százzal.

Mindenhol beszéltem, csak az Isten házában még sohasem.

És most itt állok - másként nem tehetek. Torkomban görcsöt fog a szó.

Itthon vagyok, Isten szent hajlékában, saját népem előtt. Számomra ez a legnagyobb megmérettetés.

Gondolataimat rögzítettem. Kérem hallgassák meg.

Mottó: *„Ez itt a falu, az én falum,
Innen jöttem és ide térek”.*(Ady Endre)

A nagy magyar költő, Ady Endre Hazamegyek a falumba című versének néhány sorával indítom a lélek mélyéről fakadó vallomásomat:

*„Szigorú szeme meg se rebben,
Falu még nem várt kegyesebben
Városi bujdosóra.*

*Titkos hálót értem szőtte
S hogyha leborulok előtte,
Bűneim elfelejti.*

*Vagyok tékozló és eretnek,
De ott engem szánnak, szeretnek
Engem az én falum vár...”*

Azt nem tudom, nem tudhatom, hogy itt „engem szánnak, szeretnek”, de azt mélyen érzem, hogy „engem az én falum vár”. Itthon vagyok. Újra itthon vagyok - testben és lélekben egyaránt. Itthon vagyok. Hazahívott a hűség. Otthonszagú táj fogad.

Tisztelt ünneplő közönség, falustársaim!

Szemem körül néz, aztán felnevet. Felnevet, mert ragyog az arc, a szem - a lélek tükre. Együtt vagyunk. Ez örömmel tölt el. Ünnepeünk. Kell az ün-

* Elhangzott 1997. augusztus 23-án Pipén, a falu fennállásának 672. évfordulóján, az első falutalálkozón